

**IN MEMORIAM PATRIS
SIVE DE IMMORTALITATE**

DOI: 10.35923/AUTFil.59.18

Nicolae Felecan a trecut în nemurire la data de 26.11.2020, iubit de familie, apreciat și stimat de colegi, de lumea științifică, în general, admirat de toți cei cu care a interacționat în diverse împrejurări ale vieții.

Pentru a nu fi suspectat de o pledoarie *pro domo*, ofer ca exemple câteva frânturi extrase din miile de mesaje pe care le-am primit personal sau care au fost scrise pe rețele de socializare, imediat după aflarea veștii, de către colegi, prieteni, foști studenți și elevi. Din Canada și Mexic în Japonia și Siberia, din Finlanda în Africa de Sud, din aproape toate țările Europei, vestea că Nicolae Felecan s-a dus a întristat multă lume convinsă de calitățile sale umane și profesionale. Cum era de așteptat, cele mai emoționante mesaje au venit de la cei apropiați în diverse împrejurări ale vieții, asupra cărora și-a lăsat o amprentă de netăgăduit. Iată câteva:

„Come ben sai, ho provato grande stima e affetto per Lui, sin da quando nel lontano luglio 1998 ebbi la fortuna di incontrarlo la prima volta, al Congresso di Filologia di Bruxelles, dove c’eri anche tu, di certo il più giovane congressista; esordisti con una interessante relazione sulla nozione *muncă* in latino e nelle lingue romanze.

Fu il Prof. Victor Iancu con cui ero già da tempo in corrispondenza a presentarmi il tuo papà; mi trovai subito in sintonia con lui, appena mi riferii dell’entusiasmo provato ad Arpino, dove aveva accompagnato i partecipanti al Certamen Ciceronianum Arpinas.

Poi i rapporti si sono fatti sempre più stretti ed è nata una amicizia profonda cementata dai molti incontri successivi (Salamanca, Baia Mare, Valencia, Cluj e altri), divenuti ancor più frequenti da quando tu hai intrapreso la lodevolissima iniziativa di fare di Baia Mare un eccellente centro congressi di Onomastica, ciò che fa onore alla famiglia Felecan e alla cultura romena.

Caro Oli, so cosa significa per un figlio la dipartita di un genitore, so pure per certo che non perderemo mai una persona a cui abbiamo voluto bene; anche quando non è più qui tra noi, continua a partecipare alla nostra vita, ad essere presente nei nostri pensieri e nelle nostre decisioni. Non ci abbandonerà. «Prezența Lui se va prelungi prin opera care a rămas de la el» (dalla citazione comparsa sullo splendido recente volume di tuo padre)” (Alfonso Germani, Italia).

„Cu fiecare astfel de plecare a unui prieten, om cunoscut, apropiat, prețuit, prezent în multe clipe importante ori de cumpănă ale vieții noastre, ne despărțim dureros, în fapt, și de o filă a propriei noastre biografii, rămânând mai singuri, mai derutați, mai pustii, mai aproape de margine. Așa simt eu acum și îl revăd pe Nicu cel de acum aproape 30 de ani – timpul întâlnirii și cunoștinței noastre – tânăr, luminos, cald și distins. În sufletul meu, aceasta e efigia sa originală, pe care nu au erodat-o nici anii, nici împrejurările” (George Achim, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord Baia Mare).

„Fie gândul că a plecat spre Cele Veșnice dintr-o lume în care a cunoscut iubirea, bucurii și frumusețe alături de cei dragi, recunoașterea și respectul prietenilor și comunității” (Ana Olos, Universitatea de Nord, Baia Mare).

„Zei vor fi mai avuți, noi mai modești” (Dan Negrescu, Universitatea de Vest din Timișoara).

„Ne felicitam de sărbători, de zilele noastre onomastice. Când pleacă un prieten atât de apropiat, lumea devine parcă mai mică, pentru că nimeni nu îi va putea lua locul” (Ilie Rad, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca).

„Numele lui rămâne legat de noua istorie a Facultății de Litere, o istorie plină de competență și de entuziasm creator. A fost arhitectul filologiei moderne de la Baia Mare” (Gheorghe Glodeanu, UTCN).

„Ilustrul om de știință, remarcabilul profesor în domeniul umanioarelor, profesorul universitar Nicolae Felecan” (Alexandru Ruja, Universitatea de Vest din Timișoara).

„O perioadă îndelungată de timp a fost pentru noi un adevărat reper moral, științific și patriotic. Nu vom uita căldura pe care am cunoscut-o, împreună cu soția mea, în casa familiei voastre, atenția acordată de părinții tăi... Nicolae Felecan a fost în mai multe rânduri în Basarabia, a trecut pragul

Casei Limbii Române, am avut întâlniri de suflet care nu se uită... Era, cum rar se întâmplă, atașat suflutește față de basarabeni, ne-a cunoscut și ne-a înțeles în profunzime destinul” (Alexandru Bantoș, Chișinău).

„Prin dispariția lui, am pierdut un om remarcabil, un prieten drag, iar lingvistica și cultura românească, un latinist, gramatician, lexicolog și dialectolog de înaltă ținută intelectuală, un om de o vastă cultură” (G. G. Neamțu, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca).

„Tristețea despărțirii de o personalitate a lingvisticii românești și clasice nu poate fi alinată decât de lumina pe care opera Domniei Sale va continua să o răspândească asupra celor ce vor rămâne iubitori fideli ai cărții și ai cunoașterii. Tuturor acestora amintirea Domnului Profesor le va fi model în viață” (Bogdan Țăra și familia, Universitatea de Vest din Timișoara).

„O viață dedicată culturii și educației, o torță consumată cu fiecare generație de studenți dăruită societății, un chip frumos și impunător, un profesor demn, un om al luminii și al condeiului” (Măriuca Roman, Maramureș).

„Un nume cunoscut și recunoscut în galeria onorantă a dascălilor s-a retras în Tărâmul tăcerii, lăsând în urmă realizări remarcabile și bucurii, dar și regrete și dureri profunde pentru familie, colegi, învățăcei, prieteni sau cunoscuți. Profesor universitar elevat, reputat latinist, lingvist cu argumentație științifică solidă, om de cultură angrenat și agreat în comunitate, activ în apărarea credinței greco-catolice, a fost, deopotrivă, Omul de aleasă noblețe suflutească; cu o ținută distinsă, seniorială, înnobilită de tâmpelile argintii. Avea cultul prieteniei discrete și statornice” (Firuța și Vasile Leschian, Baia Mare).

„Dumnezeu să îi deschidă Domnului Profesor Nicolae Felecan drum luminat spre ceruri și ședere veșnică acolo, pentru câtă strălucire și omenie a adăugat științei noastre clasice, de la București, dar mai ales din toată țara!” (Mariana și Liviu Franga, Universitatea din București).

„Domnia Sa a fost un model profesional și un om extraordinar. Știu că și-a dedicat întreaga viață cercetării, știu că a lucrat cu pasiune până la sfârșit, știu ce mult a însemnat familia pentru Domnia Sa. Regret mult că nu voi mai avea prilejul să stau de vorbă cu Domnia Sa, dar va rămâne în mintea și în sufletul meu pentru totdeauna, așa cum era în viață și totodată prin opera sa” (Rodica Țurcanu, UTCN).

„Un Domn desăvârșit, elegant prin nume și prezență, a plecat azi dintre noi. A trăit academic de frumos și ne-a învățat pe noi *Latina și Literatura Universală*. Și nu numai. Pentru mine, Domnul Profesor Felecan a însemnat unul dintre puținii bărbați care a știut să poarte un costum. Cu toate accesoriile incluse... funcție, diplomație, clasă academică și decență. [...] Vă mulțumesc din suflet pentru tot ce am învățat de la dumneavoastră: aproape un deceniu de limba latină și prestanță. Noi toți, profesori adevărați pe care i-ați format și dumneavoastră, nu vom uita ce reprezentați pentru lumea academică” (Claudia Filimon, Baia Mare).

„Un om deosebit prin replica inteligentă, curtoazie, diplomație, erudiție solidă, iar nu edificată pe un fragmentariu cultural, cu «rame» estetice schimbate când și când. Latina pe care o știu și literatura universală (Rabelais, Shakespeare, Balzac, Flaubert, Kafka, Camus, Zola, Marques, printre alții) descoperită pe continentul cunoașterii, din anii liceului, i se datorează în totalitate. Erau ani grei, de învățătură «la clasă», olimpiade și parcurgere strictă a disciplinelor majore [...] Erau anii «lămpii de petrol» și de «lumânărar»; îmi aduc aminte de rapiditatea fișării pentru *Eugenie Grandet* sau *Germinal* la BJ Maramureș, deoarece era câte un singur exemplar din fiecare volum. Dar noi, elevii, eram fericiți în legea noastră tinerească, deși nu aveam o «zonă de confort». Prestanța la catedră, exigența de specialitate, siguranța discursului pedagogic erau atribute la superlativ ale profesorului N. Felecan, cu o carismă aparte în comunicarea didactică. Era generos cu cărțile sale, iar într-un rând, mi-a împrumutat o creștomăție de literatură universală (ne întâlnisem la librăria de pe Iza, în apropierea căreia locuia). Nu a știut niciodată cât de mult m-a influențat ca atitudine și reprezentare publică, pornind de la amănuntul imaginii costumelor sale impecabile, «englezite» à la Roger Moore” (Constantin Buchet, CNSAS).

„Prin dispariția sa, lumea filologică românească pierde un eminent specialist și un excelent organizator și susținător al evenimentelor științifice naționale și internaționale, iar noi vom rămâne doar cu amintirea unui admirabil Coleg, Prieten și Om deosebit” (Vasile Țâra, Universitatea de Vest din Timișoara).

„Nu-mi pot însă imagina că nu voi mai avea parte de gândirea lui înțeleaptă, de vorbirea lui așezată, limpede și de optimismul său calm și încurajator. Tot ce pot spune acum, cu sufletul îndurerat, este că a fost UN SAVANT DESĂVÂRȘIT ȘI UN MARE CHARACTER” (Sergiu Drincu, Timișoara).

„Domnul Profesor Nicolae Felecan mi-a cedat, cu mai bine de 10 ani în urmă, poziția Domniei Sale de moderator al unei conferințe „Coșeriu”, la

Cluj. Nu mă cunoștea, dar mi s-a părut că dorește să dea prilejul cuiva să învețe cum se face asta și, privind în sală, m-a ales pe mine, printre cei mai tineri de acolo. Poate părea un lucru minor, dar este și aceasta o lecție ce mi s-a predat de timpuriu – un lucru ce nu se uită” (Adina Chirilă, Universitatea de Vest din Timișoara).

„La plecarea în veșnicie a unui om pe care l-am admirat pentru ținuta lui morală, pentru formația lui culturală clasicistă, pentru erudiția lingvistică și care m-a onorat trimițându-mi unele din cărțile sale” (Ion Buzăși, Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia).

„Semnatar a numeroase lucrări științifice din domeniul istoriei limbii române și a dialectologiei, autor permanent al revistei „Limba Română”, prezent la manifestările științifice de la Chișinău, inclusiv la cele de la Casa Limbii Române „Nichita Stănescu”. Om de mare Omenie, care, imediat după 1989, în virtutea funcțiilor administrative deținute, i-a încurajat și susținut pe tinerii basarabeni sosiți la Universitatea de Nord din Baia Mare să-și continue studiile. Astfel de oameni nu se nasc în fiecă zi. Faptele sale de cultură constituie o pagină de neșters în istoria neamului românesc” (Ana Bantoș, Chișinău).

„Nu ne-am văzut niciodată, nu ne-am strâns mâna, nu ne-am îmbrățișat, n-am băut un pahar de vin împreună, dar eram buni prieteni. Am vorbit de zeci, poate de sute de ori la telefon, tutuindu-ne, ca semn al intimității intelectuale; l-am consultat de fiecare dată când aveam vreo nelămurire în privința vreunei nuanțe gramaticale latinești, mai ales după dispariția profesorului Tohăneanu. La rândul-i, mi-a cerut de multe ori părerea în câte o problemă de stilistică ori de textologie. Ne-am tot promis o întâlnire ba în Maramureș, ba în Banat (la Sân-Nicolau, îl ademeneam), dar n-a fost să fie... N-a trecut însă an de la Dumnezeu să nu-l gratulez de sfântul Nicolae, cu aceeași căldură cu care o făcea EL de Sântion. Când am scris cartea *Biografii lexicale*, am simțit irepresibila nevoie de a-i dedica Lui articolul despre Nicolae, cel învingător (*Nike*), în formularea CORD-ială: «Profesorului Nicolae Felecan – închinare». În acest *annus horribilis* al pandemiei, iată, de Sfântul Nicolae, n-o să-mi mai răspundă la telefon, căci s-a mutat într-o lume, mai bună poate, a celor drepi.

Good night, sweet Prince...” (Ionel Funeriu, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad).

„Un sentiment că lumea se pustiește de oameni valoroși, că se diminuează lumina, că rămânem mai săraci și extrem de vulnerabili când se sting persoane-reper de care, ah, cât de multă, acută nevoie avem cu toții! Omul,

profesorul, specialistul, lingvistul și clasicistul Nicolae Felecan definit de pilduitoare calități ce îi aureolau cu prisos profesia didactică și cercetarea, cărțile și articolele, pleacă pe drumul veșniciei, lăsând mai săracă comunitatea municipiului și școala universitară băimăreană. Efectul vizibil al profesiei dă un specific celui care practică pasionat. NICOLAE FELECAN căpătase nota distinsă clasică din profesia sa de magistru și de clasicist. Dar preluase un mod de a fi și de la dascălii și părinții de valoroasă formație interbelică. Distincția Domniei Sale, calitățile și valorile ce-l defineau puteau părea inactuale în tumultul asurzitor al prezentului. Zâmbetul, politețea, bonomia, atenția și răbdarea de-a privi, de-a asculta și înțelege circumstanțe și interlocutori erau forme de intervenție și de rectificare a lumii, după caz. Alesese însușiri i-au creat nu doar un stil și un mod de a fi, ci și un postament. Iradia o blândă rază de lumină ce răzbătea din atitudinea morală și din experiența de cercetare, din cunoașterea și exigența specialistului. Acest stil apropia și încuraja. A fi bun și drept, îngăduitor și exigent este însușirea didactică cea mai de preț și cel mai dificil de practicat. Am colaborat cu eminentul profesor pe când era decan și profesor la Litere, am derulat activități cu Centrul Universitar Nord. Avea un fler al oamenilor de calitate, dar și o exigență a privirii ce îi dădeau prețioasa alură clasică. Prezența sa blândă și fermă, amiabilă și totodată sobră, calmă și cu o îngăduință severă îți dădea sentimentul că te afli în prezența unui eminent dascăl ce venea în Universitatea băimăreană pe firul bunei tradiții de „Școală Ardeleană”. [...] Rămâneți un reper pentru comunitate, pentru discipoli și colegi!” (Terezia Filip, Baia Mare).

La acestea aș adăuga câteva rânduri din dedicația pe care profesorul universitar dr. Ilie Rad a făcut-o în volumul omagial *Confluente lingvistice și filologice. Omagiu profesorului Nicolae Felecan la împlinirea a 70 de ani:*

„Mi-ar fi plăcut să am bucuria de a fi studentul «la zi» al dânsului, dar împrejurările mi-au permis să îi fiu doar un student «la distanță», grație savantelor sale lucrări de lingvistică, pe care le-am consultat și le consult cu mult folos.

Mi-ar fi plăcut să-i fiu student «la zi» nu numai pentru știința de carte pe care o posedă, ci și pentru modelul uman pe care ni-l oferă, în care intră un set de valori aflate azi, în bună parte, în disoluție: cinste, corectitudine, moralitate, dragoste de adevăr, demnitate, modestie, generozitate, prietenie, caracter, dorința de a face doar bine semenilor etc.” (2011: 171).

Păstrând în memorie toate acestea, sentimentul apăsător de tristețe profundă vag se mai estompează, pentru că, în timp, persistă bucuria de a-i fi

fost fiu, discipol, coleg, colaborator. Știu că nu l-am dezamăgit și nu o voi face nici postum.

Dorința ascunsă ori vădită a oamenilor a fost dintotdeauna de a dobândi nemurirea, lucru ilustrat atât de sugestiv de Petre Ispirescu în basmul *Tine-rețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*. Literatura universală abundă în astfel de exemple, începând cu *Epopoea lui Ghilgameș*. Homer, prin Ahile, ne arată că viața eroică duce la nemurire. În epopeea poporului roman, Vergilius demonstrează că nemurirea îi este hărăzită întemeietorului: Eneas. Pe aceeași linie, Dante, în *Divina comedie*, îl consideră pe Vergilius *duca, signore e maestro*, ceea ce dovedește că scriitorul, omul de cultură nu poate muri niciodată, opera sa rămânând simbol pentru generațiile viitoare. Așa cum scriitorii devin nemuritori, la fel se întâmplă și cu artiștii – pictori, sculptori, muzicieni, exemple ca Leonardo da Vinci, Michelangelo, Mozart nemaivând nevoie de nicio completare – sau cu oamenii de știință: Edison, Einstein, Tesla.

Din perspectivă religioasă, eternitatea se câștigă printr-o viață impecabilă, dedicată credinței sau printr-o moarte martirică, ce duce la canonizare și veșnica pomenire. Un exemplu elocvent, recent, îl reprezintă cei șapte episcopi greco-catolici, trecuți în rândul fericiților cu ocazia vizitei pastorale a Papei Francisc în România, la data de 2 iunie 2019.

Din perspectivă umană, unii și-au dorit să nu fie dați uitării prin monumentele funerare deosebite pe care le-au construit fie ei înșiși, fie urmașii. Piramidele egiptene, mausoleul din Halicarnas – care, de la numele satrapului persan Mausolus, prin antonomază, a devenit substantiv comun – sau Mausoleul lui Hadrianus (Castel Sant'Angelo din Roma) reprezintă exemple elocvente. La romani se mai înregistrează o modalitate de a atrage atenția celor rămași în viață, prin așezarea mormintelor pe marginea drumurilor, cu scopul de „a auzi” de la trecători *Requiescat in pace!* sau *Sit ei terra levis!*. Via Appia reprezintă o mostră perenă în acest sens.

Revenind la Tata, și-a câștigat viața veșnică nu doar din perspectivă familială, prin copiii și nepoții care-i vor cinsti memoria, îl vor păstra în suflete, ci și din perspectivă profesională, prin miile de foști elevi și studenți, pe care i-a format uman, moral și intelectual. Așa cum Nicolae Felecan a fost influențat de magistrii întâlniți la catedră în anii studenției – „mari personalități ale culturii române, majoritatea incluse în dicționarele enciclopedice românești: N. I. Barbu, Petru Creția, Aram Frenkian, Iancu Fischer, Alexandru Graur, Edgar Papu, Cicerone Poghirc, Sorin Stati, Tudor Vianu” (2016: 810) –, la fel, a avut un rol fundamental în șlefuirea și desăvârșirea

intelectuală a celor care, ulterior, au devenit, în mare măsură, dascăli și duc mai departe modelul competenței, al exigenței cu zâmbetul pe buze, al datoriei împlinite.

Nicolae Felecan nu poate fi dat uitării nici pentru că de numele său se leagă învățământul superior din Baia Mare. De pe băncile Facultății de Limbi romănice, clasice și orientale de la Universitatea din București (1964) a fost repartizat la proaspăt înființata instituție unde, alături de Gheorghe Pop și Victor Iancu, a creat o școală filologică recunoscută. Revenit după 1993 la catedra universitară, prin funcțiile pe care le-a deținut – câte două mandate de prorector și decan –, a contribuit decisiv la dezvoltarea Universității de Nord¹, la crearea Facultății de Litere, la apariția a numeroase specializări care, de atunci, fac cinste mediului academic septentrional. De asemenea, mulți dintre titularii actuali ai Facultății de Litere au fost invitați de Nicolae Felecan să se alătore colectivului, pentru a acoperi noua paletă a ofertei educaționale.

Postura de întemeietor se leagă nu doar de învățământul superior, ci și de transformarea, imediat după Revoluție, a *Liceului Ind. nr. 9* în *Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”* (*Colegiul Național „Mihai Eminescu”*, în prezent), emblemă a învățământului filologic preuniversitar din Maramureș. I-a invitat să se alătore colectivului pe unii dintre cei mai buni dascăli (regretata Cosette Herța, Nicolae Weisz), mulți marginalizați înainte de 1989, dar conștient că doar prin competență se poate încheia un colectiv performant. Astfel, periplul în mediul liceal, între anii 1984 și 1993, datorat desființării filologiei băimărene², a constituit o provocare pe care a împlinit-o cu succes. Nu doar că a înființat un laborator modern, dar a devenit primul „antrenor” desemnat să se ocupe de lotul olimpic național de *Limba latină*, prilej pentru a ajunge în inima romanității, la *Certamen Ciceronianum*. Ulterior, a inițiat *Olimpiada națională de limba latină*, la care, an de an, a avut mulți elevi premiați la prestigiosul concurs.

Cu certitudine, nemurirea lui Nicolae Felecan este asigurată și de activitatea științifică. Format la universitatea bucureșteană și având modele academice tributare școlii românești interbelice, profesorul băimărean a avut multiple preocupări, care i-au dezvăluit atât competența complexă, cât

¹ Student fiind la Universitatea de Vest din Timișoara, îmi amintesc cum, vorbind la telefon, mi-a mărturisit că a propus „botezarea” instituției cu numele de Universitatea de Nord, agreat de majoritatea colegilor, ca reper identitar pentru Maramureș.

² Anul 1984 a restrâns drastic oferta educațională umanistă din mediul universitar românesc, în întreaga țară, datorită politicii de industrializare forțată a economiei, promovate de regimul comunist din acea vreme.

și curiozitatea de a cerceta în domenii cât mai vaste ale cunoașterii. Preocupările clasiciste s-au materializat în gramatici, manuale de limba latină dedicate atât elevilor, studenților, cât și profesorilor, dicționare de proverbe și maxime. Deși paleta specializărilor de la Literalele băimărene este una limitată, majoritatea preocupărilor s-au canalizat în studiul limbii române, cu aproape toate compartimentele sale: istoria limbii române, lexicologie, lexicografie, gramatică, semantică, dialectologie, ortografie, toponimie, antroponomie, etimologie, probleme de terminologie, jurnalism, romanistică. Nu se poate face abstracție de cercetătorul Nicolae Felecan în domeniul lexical. A elaborat primul studiu complex asupra paronimiei, iar *Vocabularul limbii române* continuă să fie o carte de referință. Din perspectivă lexicografică, dicționarele de paronime și de omonime, editate în zeci de mii de exemplare, sunt instrumente de lucru aflate la îndemâna tuturor celor interesați. *Sintaxa limbii române. Teorie. Sistem. Construcție* reprezintă un model de acuratețe filologică. Doar teza de doctorat l-ar fi pus, indestructibil, pe pedestalul umanoarelor autohtone: *Terminologia corpului uman în limba română*. Etimologia râului *Săsar*, care străbate Baia Mare, și a toponimului *sprie* au fost stabilite de profesorul de la Nord. Ca dialectolog, a studiat forme, cuvinte și expresii din Țara Chioarului, Țara Oașului, din zona Bistriței, a Năsăudului, de pe valea Someșului sau a analizat contribuțiile în domeniu ale unor reputați lingviști. În ce privește ortografia, a făcut mai multe observații pertinente referitoare la ortografierea siglelor și abrevierilor, la cultivarea limbii, la DOOM2. Ca onomastician, Nicolae Felecan a clarificat *Categoriile antroponimice: nume, supranume, poreclă*, a studiat toponimia și antroponomia din nord-vestul României, oiconimia și hodonimia din întreaga țară, denumirile lăcașurilor de cult. A fost interesat de limba română din presa scrisă, de limba de lemn, de limbajul religios-filozofic. Periodic, îi evoca pe marii cărturari ai țării, făcând recenzii la cărți de referință: Nicolae Drăganu, Sextil Pușcariu, G. I. Tohăneanu, Petru Creția, Gheorghe Bulgăr, Teofil Teaha, Dumitru Pop, Lucia Wald, Gh. Chivu, I. Funeriu, Cristian Bădiliță și alții. Toate acestea, coroborate cu sutele de citări și trimiteri bibliografice, demonstrează cu prisosință că Nicolae Felecan se va situa pentru totdeauna pe un pedestal în lumea științifică din țara noastră și nu numai, deoarece el a publicat studii și în Austria, Canada, Danemarca, Germania, Marea Britanie, Republica Moldova, SUA, Suedia, Spania.

Activitatea de cercetare s-a îmbinat perfect cu implicarea în viața publică. A colaborat în presa cotidiană, în reviste culturale și religioase, a dat interviuri, a participat la emisiuni radiofonice și TV. Vocea îi era ascultată,

IN MEMORIAM

avea opinii pertinente și își susținea argumentat punctele de vedere, fără a gândi politicianist la eventuale repercusiuni nefavorabile. Punea verticalitatea morală înaintea interesului momentan.

Apropierea de eternitate s-a făcut treptat, prin studii dedicate domeniului religios: *Terminologia creștină în limba română* (2000), *Sacru și profan în structura semantică a unor termeni religioși din limba română* (2003); *Limbajul religios-filozofic în scrierile lui Andrei Pleșu* (2008); *Names of Romanian Places of Worship* (coautor O. Felecan) (2013); *Sacru și profan în denumirea mănăstirilor din România* (2013); *Cultural and linguistic layers embedded in Romanian oikonyms derived from hagionyms* (coautor O. Felecan) (2013); *Transylvanian Oikonyms between Sacred and Profane. Etymological Hypotheses and Onomasiological Framework* (2019). Între aceleași preocupări am putea încadra mai multe articole despre corifeii transilvăneni – cu un nucleu reprezentativ de preoți și călugări – și implicarea lor în cultivarea limbii române. De altfel, ultima apariție publică a tatălui meu a avut loc la Biserica „Buna Vestire” din Baia Mare, cu prilejul Zilei Școlii Ardelene, din data de 9.10.2020, când a ținut o prelegere³ despre legătura strânsă dintre Biserica Greco-Catolică și reprezentanții Școlii Ardelene. La finalul evenimentului, P.S. Vasile i-a oferit profesorului Nicolae Felecan cea mai importantă distincție pentru laici, *Crucea Eparhială*, „în semn de prețuire pentru întreaga activitate de promovare a culturii clasice, precum și pentru atașamentul față de Biserica noastră și valorile ei”.

Situat între lingvistică și filologie⁴, profesorul băimărean și-a câștigat locul meritat în panteonul umanioarelor din România, fiind un demn urmaș al lui Alexandru Graur, Petru Creția, G. I. Tohăneanu, Teofil Teaha și un bun coleg al lui Traian Diaconescu, Dan Slușanschi, Nicolae Saramandu, Gh. Chivu, Ioana Vintilă-Rădulescu, Margareta Magda, Iulia Mărgărit, Adriana Stoichițoiu-Ichim, G. G. Neamțu, Dumitru Loșonți, Ilie Rad, Vasile Frățilă, Vasile Țâra, Ionel Funeriu, Sergiu Drincu ș.a. Citând un proverb medieval, *Amicitiae immortales, inimicitiae mortales esse debent* „Prietenii trebuie să fie nemuritoare, dușmăniile trecătoare” (Munteanu, Munteanu 1996: 22).

Nicolae Felecan nu a fost un *homo loci*, dovadă fiind și faptul că vestul

³ Marele său regret „profetic”, mărturisit soției, a fost că nu au participat și copiii săi la respectivul eveniment cultural, fiind „ultima ocazie de a-l auzi vorbind în public”. *Inexorabile fatum...*

⁴ Este titlul volumului editat în 2011 la Editura Mega din Cluj-Napoca. La aceeași prestigioasă editură a publicat și ultima sa carte, *Lingvistică și filologie română*, în luna împlinirii vârstei de 79 de ani. Deși avea în minte sau în diverse stadii de lucru multe alte proiecte, timpul nu a mai avut răbdare să le pună în practică...

țării a avut un loc predilect în sufletul profesorului băimărean. În mai multe studii dedicate toponimiei urbane a selectat o mulțime de exemple de nume de localități, de străzi, de lăcașuri de cult din Banat: *Names of Romanian Places of Worship* (coautor Oliviu Felecan) (2013); *Sacru și profan în denumirea mănăstirilor din România* (2013); *Cultural and linguistic layers embedded in Romanian oikonyms derived from hagionyms* (coautor Oliviu Felecan) (2014); *Oiconime „decretate”. Aspecte sociolingvistice I* (2015); *Oiconime „decretate”: Aspecte sociolingvistice II* (coautor Oliviu Felecan) (2015); *Sacru și profan în oiconimie. Aspecte etimologice* (2017). Nici hidronimele bănățene nu au scăpat atenției profesorului băimărean, fie că e vorba de cele majore, medii sau de cele minore: *Straturi etimologice reflectate în hidronimia românească* (coautor Oliviu Felecan) (2015); *Toponymic Homonymies and Metonymies: Names of Rivers vs Names of Settlements* (coautor Oliviu Felecan) (2019).

A avut o relație de prietenie cu mulți dintre colegii timișoreni, dintre care amintim pe G. I. Tohăneanu, Vasile Frățilă, Vasile Țâra, Ionel Funeriu. Pe unii i-a cinstit științific în volume omagiale publicate în onoarea Domniilor Lor, la vârste ale împlinirii – (*Paronimia și limitele ei în limba română, în Omagiu Prof. G. I. Tohăneanu 70; Termenii corpului uman în perspectivă romanică, în Studia in honorem magistri Vasile Frățilă; Fluctuațiile î / â în ortografia limbii române, în Marcu Mihail Deleanu. Dor nestins; O lucrare de stilistică a limbii române puțin cunoscută* (coautor Oliviu Felecan), în *Filologie și bibliologie. Studii* –, de alții a fost apropiat prin origini bistrițene comune⁵ (Vasile Țâra), cu unii a colaborat la revistele editate (Sergiu Drincu, „*Philologica Banatica*” 1/2018 – *Probleme de sintaxă în gramatica lui Ioan Piuariu-Molnar*; 1/2019 – *Nicolae Drăganu în memoria urmașilor*), altora le-a făcut recenzii la unele cărți (G. I. Tohăneanu, *Viața lumii cuvintelor. Vechi și nou din latină*; Dan Negrescu, *Tablou cu siguranță. O panoramă clasicist-patristică a isteriei românești*; Ionel Funeriu, *G. I. Tohăneanu. Optimus Magister*). De asemenea, a fost alături de Viorica Goicu, Vasile C. Ioniță ș.a. la mai multe ediții ale Simpozionului național de Dialectologie, organizat fie în Banat (Belinț, Reșița), fie la Baia Mare (1996, 2006, 2008). În colaborare cu Oliviu Felecan, a publicat studiul *G. I. Tohăneanu și Constantin Noica. Asemănări și deosebiri în studierea vocabularului*, în vol. *G. I. Tohăneanu: Exegi Monumentum: lucrările Colocviului*

⁵ S-a născut în satul Caila, unde au trăit cinci dintre unchii profesorului Eugen Todoran (frați ai preotului Nicolae Todoran), unul dintre întemeietorii filologiei timișorene și rector al Universității de Vest între anii 1992-1996.

„G. I. Tohăneanu” (ediția a V-a, 14 septembrie 2018), coordonat de Maria Subi. Admirația și aprecierea nu au fost unidirecționale. Îmi amintesc, pe de o parte, student fiind, când am fost întrebat de profesorul Alexandru Metea, „cunoscut pentru intransigența sa” (Țăra 2020: 319), dacă există vreo legătură între mine și Nicolae Felecan. Mi-a mărturisit cât de utile îi sunt cărțile publicate de tata, atât în domeniul lexicologiei, cât și în cel al lexicografiei. Pe de altă parte, în volumele omagiale dedicate profesorului băimărean, mai mulți colegi bănățeni au ținut să-i fie alături: Gabriel Bărdășan, Adina Chirilă, Marcu Mihail Deleanu, Sergiu Drincu, Vasile Frățilă, Ionel Funeriu, Simona Goicu-Cealmof, Dan Negrescu, Vasile Țăra. De unii a fost legat și printr-o relație personală. Un exemplu memorabil a fost când, în anul 2001, aflați la Salamanca, în Spania, cu prilejul celui de-al XXIII Congreso Internacional de Lingüística y Filología Romanica, am decis să facem o escapadă-pelerinaj de o zi până la Fatima, în Portugalia. Cunoscând originile blăjene ale dialectologului Vasile Frățilă, i-a propus să ne însoțească și a fost o experiență de neuitat. Aceluiași universitar timișorean i-a facilitat, în calitate de coordonator al Colecției Universitas de la editura clujeană Mega, publicarea cărții *Toponimie și dialectologie* (2011). *Fugit irreparabile tempus!* (Verg., *Georg.*, 3, 284) (Felecan O., Felecan N. 2018: 81-82).

Cu gândul la constatarea lui Augustin (*De civ. Dei*, 9, 13), *Angeli sunt animalia rationalia immortalia* „Îngerii sunt viețuitoare raționale nemuritoare” (Munteanu, Munteanu 1996: 24), aș putea formula concluzia că *pateres, professores in animis et mentibus prolium discipulorumque immortales permanebunt*.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

- FELECAN, Daiana 2016: *Decalogul discipolului recent, precedat de Cele două îndatoriri mai mari și urmat de Cuvântul dascălului*, în Oliviu Felecan, Daiana Felecan (eds.) 2016. *Magistri et alumni, amore scribendi. Studia. In honorem Professoris Nicolae Felecan*, Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut, p. 72-75.
- FELECAN, Nicolae 2016: *Epilog*, în Oliviu Felecan, Daiana Felecan (eds.) 2016. *Magistri et alumni, amore scribendi. Studia. In honorem Professoris Nicolae Felecan*, Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut, p. 804-811.

- FELECAN, Oliviu, FELECAN, Daiana (coord.) 2011: *Confluente lingvistice și filologice. Omagiu profesorului Nicolae Felecan la împlinirea a 70 de ani*, Cluj-Napoca, Editura Mega.
- FELECAN, Oliviu, Daiana Felecan (eds.) 2016: *Magistri et alumni, amore scribendi. Studia. In honorem Professoris Nicolae Felecan*, Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut.
- FELECAN, Oliviu, FELECAN, Nicolae 2018: *Multum in parvo. Expresii și citate latinești adnotate*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut.
- MUNTEANU, Eugen, MUNTEANU, Lucia-Gabriela 1996: *Aeterna latinitas. Mică enciclopedie a gândirii europene în expresie latină*, Iași, Polirom.
- RAD, Ilie 2011: *Precursorii presei românești*, în Oliviu Felecan, Daiana Felecan (coord.), *Confluente lingvistice și filologice*, Cluj-Napoca, Editura Mega, p. 171-189.
- ȚÂRA, George Bogdan 2020: *Alexandru Metea (1940-2020)*, in „Analele Universității de Vest. Seria Științe filologice”, nr. 58/2020, p. 317-320.

Oliviu FELECAN